

TYÖVÄEN ARKISTON TOIMINTAKERTOMUS

VUODELTA 1985

1. YLEISTÄ

Näkyvintä Työväen Arkiston toiminnassa vuonna 1985 olivat Työväen muistitieto-toimikunnan 25-vuotisjuhlat. Työväen Sivistysliiton puitteissa toimintansa aloittanut ja Työväen Arkiston yhteyteen 1971 siirtynyt toimikunta vietti juhlapäiväänsä 12.11. Juhlallisuudet olivat alkaneet jo vuoden alussa Jyväskylän talven yhteydessä järjestetyssä juhlatapaamisessa 27.1..

Jyväskylän talvi oli toinen tapahtuma, jossa arkisto oli esillä. Arkiston edustajat olivat suunnittelemassa seminaaria "Työväenkulttuuri vastakulttuuri-na" ja myös seminaarin alustajina. Talven keräyskilpailussa "Työ ja liike elämässäni" Työväen muistitietotoimikunnalla oli keskeinen osuus suunnittelijana, kerääjänä, analysoijana ja palkintolautakunnassa.

Arkiston varsinainen järjestämis- ja luettelointityö on edennyt huomattavasti vuoden aikana. Järjestämistyö on kohdistunut ensisijassa ammattiyhdistysliikkeeseen, kulttuuri- ja urheilujärjestöihin, naisliikkeeseen, työväenyhdistyksiin ja henkilöarkistoihin. Projektityövoiman avulla on voitu jatkaa kirjaston luokitusta ja luettelointia. Aikauslehdistö on järjestetty ja luuteloitu. Museoesineistöä on inventoitu ja valokuvattu. Työväen muistitiedon analysointimallia on kehitelty ja aineistoa luuteloitu myös projektityövoiman avulla.

Arkistoaineistoa on noin 2 400 hyllymetriä, kirjastossa on noin 110 000 painotuotetta, muistitietoa on kerätty 140 000 sivua. Valokuvia on runsaat 50 000, museokokoelmassa on 1421 inventoitua esinettä ja muissa museokokoelmissa (julisteet, liput, kuvataide) on tuhansia yksiköitä.

Arkistoon tehtiin 1 638 tutkijakäyntiä, puhelintiedusteluja selvitettiin 589 ja 11 ryhmää vieraili arkistossa. Pääministeri Kalevi Sorsa vieraili arkistossa 26.6. Kävijöistä suurimmat ryhmät muodostivat opiskelijat, kandidaatit ja eri tiedotusvälineiden edustajat. Käytetyimpiä aineistoryhmiä olivat edelleen Sosialidemokraattisen puolueen arkistot, ammattiyhdistysliike, työväenyhdistykset, henkilöosasto ja vuoden 1918 tapahtumiin liittyvä aineisto. Arkiston lainaustoiminta, erityisesti kaukolainaus on ollut voimakasta.

Arkiston kansainvälinen toiminta laajeni vuoden hiljaiselon jälkeen merkittävästi. Tärkeimpiä tapahtumia olivat arkistonhoitajan Neuvostoliiton matka SDP:n historiantutkijoiden valtuuskunnan jäsenenä ja UNESCO:n II työväenliikkeen ja työväestön tutkimuksen foorum Pariisissa.

Arkiston näyttelytoiminta oli jälleen laajaa, näyttelyitä tuotettiin arkistoa ja ulkopuolisia tahoja varten. Ensimmäisen kerran ulkopuoliset järjestivät näyttelyitä arkiston tiloissa. Arkiston neuvonta- ja asiantuntijatehtävät eri järjestöjen ja yhteisöjen puitteissa lisääntyivät.

Työväen Arkiston Säätiön hallituksen pitkäaikainen jäsen Jaakko Hyvönen kuoli maaliskuussa ja hallitus valitsi hänen tilalleen toimikauden loppuun saakka Veikko Helteen.

Taloudellista tukea arkisto on saanut valtionavun lisäksi Kansan Sivistysrahastolta, Kemiralta. Metallityöväen Liitolta, Suomen Sosialidemokraattiselta Puolueelta, STS - Pankilta ja Työväen Opintorahastolta.

2. HALLINTO JA HENKILÖKUNTA

Työväen Arkiston Säätiön hallituksen pitkäaikainen jäsen (1974-1985) rehtori Jaakko Hyvönen kuoli maaliskuussa. Hän osallistui koko ajan hyvin aktiivisesti hallituksen toimintaan ja hänen perusteellinen asiantuntemuksensa työväenliikkeen historian alalla oli hyvin merkityksellistä hallituksen ja arkiston toiminnan kannalta. Rehtori Hyvönen toimi myös SDP:n historiatoimikunnan puheenjohtajana. Säätiön hallitus valitsi hänen tilalleen nykyisen toimikauden loppuun saakka ministeri Veikko Helteen (18.4.).

Työväen Arkiston Säätiön hallitukseen ovat siten kuuluneet: puheenjohtajana liittopuheenjohtaja Aarne Koskinen, varapuheenjohtajana ja rahavarainhoitajana hallintopäällikkö Maunu Ihalainen ja jäsenenä ministeri Veikko Helle (18.4. alkaen), rehtori Jaakko Hyvönen (kuoli maaliskuussa), professori Jukka Nevakivi ja pääsihteeri Jussi Pikkusaari. Säätiön sihteeri on arkistonhoitaja Esa Lahtinen ja hallituksen kokoussihteeri tutkija Matti Simola. Hallitus kokoontui vuoden aikana neljä kertaa (3.1., 28.2., 18.4. ja 25.9.).

Henkilökuntaan ovat kuuluneet:

Arkistonhoitaja, FK Esa Lahtinen (virkaavana 1.-30.11.)

Tutkija, YTM Heimo Huhtanen

Tutkija, VTK Matti Simola (virkaavana 10.-30.6, vt.arkistonhoitaja
1.-30.11.)

Tutkija, FK Simo Laaksovirta (virkaavana 6.-26.5 ja 1.7.-31.12.)

Tutkija, VTK Marjaliisa Hentilä (äitiyslomalla 11.2.-31.12.)

Tutkija, FK Maria Lähteenmäki

Siivooja Eevi Tarnanen (määräaikaisella työkyvyttömyyseläkkeellä)

Määräaikaisina työntekijöinä ja sijaisina ovat toimineet:

Siivooja Kirsti Saarikoski 1.1.-31.12.

Valtiot.yo Timo Saarnio 1.1.-28.2.

Valtiot.yo Marja Ranto 1.3.-31.12.

VTK Kristiina Kalleinen 1.4.-31.12.

Valtiot.yo Vesa Turunen 1.-31.12.

Projektitehtävissä ovat työskennelleet vuoden aikana kirjastossa Veikko Rytönen, HuK Markku Metsänranta ja Tarja Mankkinen ja Vesa Holappa (aikakauslehdet),

puolella Senja Hako. Myös Simo Laaksovirta on toiminut 6 kk Työväen muistitietotoimikunnan projektitehtävissä.

Tilintarkastajat ovat Ilmari Lavonsalo, Anssi Karkinen ja Kalevi Koskivirta.

3. AINEISTON HANKINTA, JÄRJESTÄMINEN JA LUETTELOINTI

Vuoden aikana on arkisto- ym. aineistoa luovuttanut yhteensä 171 yhteisöä ja yksityistä henkilöä. Hankintamatkoja on tehty Tampereelle (Lahtinen, Lähteenmäki, Rytkönen ja Simola), Kankaanpäähän (Lähteenmäki), Piippolaan (Lahtinen), Yläneelle (Lahtinen), Kiljavalle (Holappa, Lähteenmäki ja Rytkönen) sekä Karkkilaan (Lahtinen ja Simola). Suurimmat aineistoluovutukset pääkaupunkiseudulla tekivät Suomen kirjatyöntekijäin liitto, Kulutusosuustoiminnan keskusliitto KK ja Martta Salmela-Järvinen sekä Sos.dem. naiset.

Järjestämis- ja luettelointityötä ovat hoitaneet pääasiassa Maria Lähteenmäki, Kristiina Kalleinen, Marja Ranto, Marjaliisa Hentilä ja Timo Saarnio.

Maria Lähteenmäki on järjestänyt sos.dem. naisliiton aineistoa, urheiluseurat (noin 400 seuraa), TUL:n Helsingin piirin arkiston, Suomen työläisliiton aineiston (1906-1918), raittiusseurojen ja Päivän nuorten osastot sekä henkilöarkistoja ja työväenyhdistyksiä ja muuta sekalaista aineistoa. Lisäksi Kalleisen ja Rannon kanssa hän on suorittanut arkistosiiroja kellarissa.

Marja Ranto on järjestänyt ja luetteloanut Suomen työväen musiikkiliiton, sen piirijärjestöjen ja kuorojen ja orkesterien aineistoa, Suomen kirjatyöntekijäin liiton kuluneena vuonna luovuttaman aineiston, Uudenmaan sos.dem. piirin aineistoa, Oulun sos.dem. piirin aineistoa, järjestönuorten osastot ja kotkaosastot ja työväenyhdistyksiä, ay-liikkeen aineistoa, henkilöarkistoja, sairaus- ja hautausavustuskassoja ja opintojärjestöjä.

Kristiina Kalleinen on järjestänyt ja luetteloanut henkilöarkistoja (Matti Paasivuori), Taksvärkkitoimikunta-82 aineiston, sairauskassoja, pienviljelijäyhdistyksiä, työväenyhdistyksiä ja naisosastoja sekä muuta tullutta aineistoa. Hän on myös jatkanut venäjänkielisen aineistoa luettelointia.

Marjaliisa Hentilä on tammikuussa järjestänyt ammattiyhdistysliikkeen, erityisesti metallialan eri liittojen arkistoja.

Timo Saarnio on tammi-helmikuussa järjestänyt lähinnä Varsinais-Suomen sos.dem. piiristä tullutta aineistoa ja muuta saapunutta aineistoa.

Kaikki työntekijät ovat lisäksi järjestäneet ja luetteloineet saapunutta aineistoa ja laatineet luovutuskirjoja.

Vuoden aikana on mikrokuvattu vielä kuvaamatta olleet SDP:n pöytäkirjasarjat 1960-luvulta (puoluetoimikunta, puolueneuvosto ja eduskuntaryhmä). Nyt kaikki Työväen Arkistossa olevat SDP:n päättävien elinten pöytäkirjat on mikrofilmattu (vuoden 1969 loppuun saakka). Kuvausjärjestelyt hoiti Matti Simola ja aineisto kuvattiin Monikko Oy:ssä.

Arkiston ns. hakujärjestelmää on kehitelty jatkuvasti. Aineiston sisäänkirjausta varten Maria Lähteenmäki suunnitteli uuden hankintakirjan ja myös saapuvia kirjoja varten on oma hankintakirjansa.

Arkiston luetteloiden määrä on vuoden aikana kasvanut huomattavasti ja vanhat luettelot ovat tarkentuneet. Nämä tekijät ovat tehostaneet tutkijapalvelua ja kaukolainausta. Järjestämistyön yhteydessä on seulottu huomattavasti aineistoa ja painotuotteita on siirretty kirjaston puolelle. Näin ollen hyllymetrimäärä ei ole olennaisesti kasvanut. Vuoden aikana keskusteltiin luetteloiden viemisestä ATK:lle ja Maria Lähteenmäki laati ensimmäisen ehdotuksen mallikavakkeeksi ja samalla hän suunnitteli myös paikallishakemistoa. Käytännön suunnitteluun ATK:n suhteen ei vielä päästy määrärahojen ja laitteiston puutteen takia.

4. ARKISTON KÄYTTÖ JA TUTKIJAPALVELU

1985 arkistoon tehtiin 1 638 tutkijakäyntiä, puhelintiedusteluja oli 589 ja arkistossa vieraili 11 ryhmää.

Tilauskaavakkeiden mukaan tutkijoiden absoluuttinen määrä oli 300. Suurimman ryhmän muodostivat opiskelijat (25 %), kandidaatit (22 %), tiedottajat (14,3%), lisensiaatit (4,6 %), tohtorit (4 %), eläkeläiset (3 %) ja järjestötoimitsijat (2,6 %).

Tutkijoita varten haettiin 1 073 kansiota ja sidosta, 145 erillistä asiakirjaa, 1 716 painotuotetta, 761 lehteä, 3 543 valokuvaa, 139 mikrofilmiä ja 149 muistitietokeräelmää, yhteensä 7 526 arkistoyksikköä. Käytetyn aineiston määrä on suunnilleen edellisen vuoden tasolla. Arkistosta lainattiin suoraan tutkijoille 449 painotuotetta tai vastaavaa. kaukolainoina lähetettiin 247 painotuotetta ja 111 arkistoyksikköä. Maksullisia valokopioita on otettu 4667 kappaletta ja valokuvakopioita on tehty 286. Valokuvien kopioinnista on pääosin huolehtinut Veikko Rytönen.

Tilauksen jakautuminen on ollut edellisten vuosien tapainen. 31,1 % tilauksista on koskenut SDP:n arkistoja, 18,1 % ammattiyhdistysliikkeen aineistoja, 15,1 % työväenyhdistyksiä, 6 % henkilökokouksia ja 5,6 % vuoden 1918 tapahtumiin liittyvää materiaalia. Seuraavina ovat nuorisoliike, työväen internationaalit, naisliike, työväen urheiluliike ja sisäpolitiikka.

Lainauksen osalta suurimmat ryhmät ovat suorassa lainauksessa kaunokirjallisuus, ammattiyhdistysliike, SDP:n julkaisut, työväenyhdistykset, elämäkerrat ja muistelmat, työväen muistitieto ja perinne, kalenterit, työväen internationaalit, lehdistö ja filosofia. Arkistosta lähetetyistä kaukolainoista valtaosa (75 %) on ollut työväenyhdistysten asiakirjoja historiankirjoitusta varten, muita ryhmiä ovat olleet työväen urheiluliike, SDP ja työväen sivistysliike jne. Kirjastosta on kaukolainoiksi lähetetty pääasiassa työväen urheiluliikettä käsittelevää kirjallisuutta, aikakauslehtiä ja SDP:n ja ammattiyhdistysliikkeen painotuotteita.

Merkittävin vierailija oli pääministeri Kalevi Sorsa, joka tutustui arkistoon 26.6. Valtionarkiston toimistopäällikkö Raimo Pohjola tutustui arkistoon lokakuussa. Ulkomaisista vieraista mainittakoon Krakovan yliopiston professori Bolinske, Georgetownin yliopiston (USA) professori Richard Stites ja amerikan-

Ryhmäkäynneillä arkistoon tutustuivat Helsingin yliopiston poliittisen historian opiskelijat, Helsingin yliopiston ruotsinkieliset historianopiskelijat, kansanrunouden opiskelijaryhmä, Tampereen yliopiston historianopiskelijat, Länsi-Vantaan metalliammattiosasto, VTVL:n osasto 272:n toimikunta, Helsingin yliopiston ammattiosaston opintokerho, Hämeenlinnan maakunta-arkiston henkilökunta, Työväenperinne ry, Lauttasaaren sos.dem. yhdistys, Ammattiyhdistysarkistossa työskennelleet koululaiset ja työväenperinteen harrastajia.

Yleisöpalveluajat ovat edelleen olleet maanantaisin, keskiviikkoisin ja perjantaisin klo 11-17 (kesällä 10-16) sekä tiistaisin ja torstaisin klo 11-20 (kesällä 10-20). Arkipyhien aattoina arkisto on ollut avoinna klo 10-14. Yleisöpalvelusta ovat vastanneet tutkijat (ja sijaiset) vuorotellen kahden viikon jaksoissa ja apupäivystäjinä ovat toimineet projekti- ja määräaikaistyöntekijät.

5. NÄYTTELYTOIMINTA

Arkiston näyttelytiloissa olivat esillä Maria Lähteenmäen suunnittelema sos. dem. naisliikkeen historiaa ja sosiaalista toimintaa esittelevä näyttely. Lisäksi museoprojektissa työskennelleet Annamari Eskola ja Elina Rantapuska valmistivat näyttelyn 65 vuotta täyttäneen Suomen työväen musiikkiliiton (STM) painotuotteista ja esineistöä.

Matti Simola valmisti SDP:lle näyttelyn puolueen järjestötoiminnasta (esillä neljällä paikkakunnalla järjestötoiminnan neuvottelupäivillä sekä kahden työväenyhdistyksen juhlassa). Helsingin sos. dem. piirille valmistettiin näyttely "Asuminen Helsingissä", joka oli esillä Helsingin työväentalolla. Arkiston omaan käyttöön valmistettiin arkistoa ja työväen muistitietotoimikuntaa esittelevät näyttelyt, jotka olivat ensimmäisen kerran julkisuudessa Eläkkeensaajien keskusliiton perinnetapahtumassa Mikkelissä ja sitten muistitietotoimikunnan 25-vuotisjuhlissa.

Arkiston ulkopuolella olivat lisäksi esillä venäläiset julisteet Lenin-museossa, DDR-Kulturzentrumissa oli maanalaisia saksalaisia lehtiä ja Suurlakkonäyttelyssä Tampereella valokuvia ja lehtiä.

Arkiston näyttelytoiminnan toteuttamiseen on osallistunut myös Veikko Rytönen teknillisenä asiantuntijana (rakenteet, valokuvat, kiinnitys) ja Maria Lähteenmäki on huolehtinut tekstauksesta.

Arkiston näyttelytiloissa on ollut ensimmäisen kerran myös ulkopuolisia näyttelleanijoita. Alkuvuodesta esillä oli Tapio Heickellin julisteita ja loppuvuodesta Työväen postimerkkeilijöiden toimesta Tasavallan Presidentti Mauno Koiviston postimerkinäyttely "Työväenliike postimerkeissä" sekä Hakaniemeä esittelevä postikorttinäyttely (Gunnar Ekebomin kokoelmista).

6. KANSAINVÄLINEN TOIMINTA

Vuoden aikana toteutui monta merkittävää matkaa ja yhteydenottoa. Ehkä merkittävin oli Esa Lahtisen SDP:n historiantutkijoiden valtuuskunnan jäsenenä suoritettava Neuvostoliiton matka. Valtuuskunta vieraili Moskovassa ja Leningradissa NKP:n kutsusta. Valtuuskuntaan kuuluivat myös kolumnisti Aimo Kairamo ja VTL Eino Ketola. Valtuuskunta tutustui perusteellisesti paikallisiin arkistoihin, kirjastoihin ja museoihin sekä tutkimuslaitoksiin ja niissä erityisesti Venäjän vallankumousta edeltävän ajan Suomen ja Venäjän suhteita käsittelevään aineistoon.

Työväenliikkeen ja työväestön tutkimuksen II kansainvälinen foorum järjestettiin jälleen Pariisissa UNESCO:n toimesta. Arkiston edustajana paikalla oli Esa Lahtinen, joka osallistui samalla vapunvieton historiaan liittyvään kansainväliseen neuvotteluun.

Työväen arkistojen kansainvälisen järjestön (International Association of Labour History Institutions) vuosikokous oli Brysselissä ja arkistoa edusti Matti Simola, joka toimi myös kokouksen virallisena valokuvaajana. Kokouksen teemana olivat hiilikaivostyöläiset Belgiassa.

Linzissä vuosittain järjestettävään työväenliikkeen historiantutkijoiden tapaamiseen osallistui Heimo Huhtanen. Ensimmäisen kerran joku arkiston henkilökunnasta oli mukana tässä suuren maineen saavuttaneessa kokouksessa. Arkisto päätti sittemmin liittyä tapaamista järjestävän organisaation jäseneksi vuoden 1986 alusta lukien (International Tagung der Historiker der Arbeiterbewegung).

Muita kansainvälisiä kokouksia olivat suullisen historian kongressi Barcelonassa (Heimo Huhtanen), Ruotsin kansanliikearkistojen vuosikokous Akersbergassa (Matti Simola), Työväen muistitietokokous Norrköpingissä (Esa Lahtinen, Heimo Huhtanen ja Marja Ranto), pohjoismainen paikallisarkistokokous Lillehammerissa (Simo Laaksovirta ja Matti Simola) ja näyttelykurssi Göteborgissa (Maria Lähteenmäki).

Marjaliisa Hentilä ja Maria Lähteenmäki suorittivat opintomatkan Suomalais-tanskalaisen kulttuurirahaston tuella Tanskan työväenarkistoon ja tutustuivat samalla Ruotsin työväenarkistoon.

Friedrich-Ebert-Stiftungin (Bonn) kanssa vaihdettiin huomattavasti aineistoa,

7. TYÖVÄEN MUISTITIEDON KERUU

Juhlavuosi leimasi toimikunnan työtä. Jyväskylän talven yhteydessä järjestettiin kerääjille tarkoitettu juhlatapaaminen ja varsinaiset 25-vuotisjuhlat vietettiin 12.11. vastaanoton, näyttelyiden, avoimien ovien päivän ja juhlaillallisen merkeissä. Toimikunnan uusi muistelmateos "Kotirintaman kahdet kasvot" saatiin julkisuuteen samaan aikaan.

Työväen muistitietotoimikuntaan ovat kuuluneet: puheenjohtajana fil.tri Matti Hako, varapuheenjohtajana arkistonhoitaja Esa Lahtinen ja jäsenenä arkistonjohtaja Pekka Laaksonen, arkistonhoitaja Raili Oittinen, pääsihteeri Jussi Pikku-saari, valistussihteeri Erkki Rautee, apulaisosastopäällikkö Viljo Ripatti, apulaisprofessori Matti Sarmela ja professori Hannu Soikkanen sekä varajäsenenä arkistoavustaja Anna-Liisa Lehtoranta, osastopäällikkö Uno Nokelainen, tohtori Arvo Santonen ja tutkija Matti Simola. Työvaliokuntaan ovat kuuluneet Hako, Lahtinen, Rautee, Simola ja tutkija Heimo Huhtanen, joka on toiminut sihteerinä ja ollut toimikunnan päätoiminen työntekijä.

Työvaliokunta kokoontui 12.4. ja 28.8. Toimikunta piti vuosikokouksen 21.5.

Vuoden aikana jatkuivat aikaisemmin käynnistetyt keruutyöt, erityisesti "Elämäni kertomus" - kysymyssarja on ollut käytössä. Lisäksi järjestettiin yhdessä Jyväskylän Talven kanssa keräyskilpailu "Työ ja liike elämässäni". Suoraan toimikunnalle lähetettiin yli 3 000 sivua muistitietoa ja 15 tuntia äänitteitä. Lisäksi saatiin kokoelmiin Eläkeensaajain keskusliiton järjestämän "Kertomus elämästä" keruukilpailun tuloksena noin 800 sivua kirjallisena sekä 10 tuntia äänitteitä. Jyväskylän Talven kanssa järjestetyn keruukilpailun tuloksena saatiin 5 800 sivua kirjallisena ja 10 tuntia äänitteitä.

Toimikunnan tiedotuslehti "Tallentaja" ilmestyi keväällä juhlanumerona (60 sivua). Siinä käsiteltiin pääasiassa Jyväskylän Talven seminaarin aineistoa, muistitietotoimikunnan historiaa ja työväen muistitiedon ja perinteen kysymyksiä. Sen yhteydessä painettiin myös Jyväskylän Talven kysely. Toimikunnan muistelmasarjan 7. osa "Kotirintaman kahdet kasvot" ilmestyi siis marraskuussa. Teos luovutettiin myös toimikunnan entiselle varapuheenjohtajalle, nykyiselle Tasavallan Presidentille. Kirjan toimittajat olivat Matti Hako ja Heimo Huhtanen.

Keruutyön toimisto on Työväen Arkistossa. Toimikunnan päätoiminen tutkija Heimo Huhtanen on huolehtinut kokoelmien järjestämisestä ja luetteloinnista

toiminut Työväenperinne ry:n palkaamana projektityöntekijänä selvittämässä ATK-järjestelmän toteuttamista hakutiedoston kehittämisessä. Hän on myös osallistunut toimikunnan 25-vuotisjuhlien järjestelyyn sekä erilaisten yhteistyöhankkeiden suunnitteluun ja kehittelyyn sekä toiminut lomasijaisena. Senja Hako on toiminut kuukauden ajan päätoimisena litteroijana ja Marja Ranto on valmistanut aineistoa sidotuskuntoon.

Jyväskylän Talven lisäksi yhteistyöhankkeista mainittakoon Kumi- ja nahkatyöväenliiton muistitiedon keräystyön suunnitteluun ja alkuun panoon osallistuminen sekä rahapajamuistojen tallentamisen suunnittelu Rahapajan edustajien kanssa.

8. PROJEKTIT

Kirjastoprojekti on jatkunut Työväenperinne ry:n palkkamien työntekijöiden avulla vuonna 1985 entiseen tapaan. Projektissa ovat työskennelleet Vesa Holappa (aikakauslehdet), Tarja Mankkinen (kesäaikana), Markku Metsänranta (osan vuodesta puolipäiväisenä) ja Veikko Rytönen. Arkistohenkilökunnasta Kristiina Kalleinen on luetteloinut venäjänkielistä kirjallisuutta ja Matti Simola osallistunut luokituksen kehittämiseen.

Kirjastoon siirretty kirjoja mm. Ammattiyhdistysopiston kirjastosta, SDP:n kirjastosta ja Kulutusosuustoiminnan keskusliiton kirjastosta. Vaihtoja on suoritettu erityisesti Friedrich-Ebert-Stiftungin ja Antikvariaatti Hiltunen-Rasimaa kanssa. Kirjoja on luovutettu mm. Helsingin yliopiston kirjastoon.

Kirjaston järjestäminen on edennyt koko ajan. Luokittelu on saatu päätökseen ja eräitä luokkia lukkunottamatta kaikki kirjat on aakkostettu ja suurimmasta osasta on kirjoitettu kirjastokortit. Kortistoa ovat laatineet pääasiassa Markku Metsänranta ja Veikko Rytönen.

Vesa Holappa on päättänyt kirjaston aikakauslehdistön järjestämisen ja luetteloinnin. Samalla on laadittu erilliset luettelot kokoelman saksan-, englannin- ja ruotsinkielisistä lehdistä. Luetteloita on levitetty myös ulkomaille.

Museoprojektin puitteissa on jatkettu esineistön inventointia. Viimeisin inventointinumbero on 1 421. Esineitä inventoitaessa on ne samalla valokuvattu ja positiivikopio on liitetty luettelokorttiin. Inventoinnista ovat vastaneet Työväenperinne ry:n palkkaamat Annamari Eskola, joka on myös valokuvannut ja Elina Rantapuska. He valmistivat myös näyttelyn Suomen työväen musiikkiliiton vaiheista.

Veikko Rytönen on järjestänyt myös valokuvia. Järjestämisen lisäksi hän on pohjustanut kuvia, suorittanut tallennekuvausta, opastanut valokuvien käyttäjiä sekä kuvannut ja kopioinut kuvia asiakkaita varten. Rytönen on lisäksi suunnitellut julistearkiston kuvaamista ja suorittanut alustavia toimenpiteitä (koekuvauksia).

9. EDUSTUKSET, ALUSTUKSET, SEMINAARIT YM.

Tärkeimmät edustustehtävät vuonna 1985:

EKL:n keruukilpailun palkintolautakunta: Heimo Huhtanen

EKL:n perinnetapahtumaa suunnitteleva työryhmä: Matti Simola

Helsingin kaupunginmuseon johtokunta: Matti Simola (varajäsen)

Jyväskylän talven keruukilpailun palkintolautakunta: Heimo Huhtanen ja Simo Laaksovirta

Jyväskylän talven perinnetyöryhmä: Heimo Huhtanen ja Simo Laaksovirta

KSR:n työväentalotyöryhmä: Heimo Huhtanen ja Simo Laaksovirta

KSR:n valtuuskunta: Esa Lahtinen (varajäsen Matti Simola)

Kumi- ja nahkatyöväen liiton muistitiedon keräystyöryhmä: Heimo Huhtanen ja Simo Laaksovirta

Rahapajamuistojen keruutoimikunta: Heimo Huhtanen

SDP:n historiatoimikunta: Esa Lahtinen, sihteeri

SDP:n perinnepoliittinen toimikunta: Esa Lahtinen, sihteeri

SNK:n historiatoimikunta: Maria Lähteenmäki

Tekniikan museopäivien ohjelmatoimikunta: Esa Lahtinen

TSL:n edustajakokous: Esa Lahtinen ja Matti Simola (varalla Simo Laaksovirta ja Maria Lähteenmäki)

TSL:n Helsingin piirin "Työväen Helsinki"-projektia suunnitteleva työryhmä: Maria Lähteenmäki

TSL:n työväenliikkeen historian toimikunta: Heimo Huhtanen ja Matti Simola (työvaliokunta), Simo Laaksovirta ja Esa Lahtinen

TUL:n liikuntahistorian työryhmä: Matti Simola

Työläisurheiluarkiston toimikunta: Maria Lähteenmäki, puheenjohtaja

Työväen muistitiedon ja perinteen hakutiedostoa suunnitteleva työryhmä: Heimo Huhtanen ja Simo Laaksovirta

Työväenperinne ry:n hallitus: Esa Lahtinen, taloudenhoitaja

Uudenmaan metallin sos.dem. ryhmän työväen historian ja lauluillan näyttelyä suunnitteleva työryhmä: Matti Simola

Valtion virkamiehet ry: Matti Simola, puheenjohtaja, Heimo Huhtanen (toimikunnan jäsen)

Jyväskylän talvessa erään seminaarin aiheenä oli "Työväen kulttuuri vastakulttuurina". Koko arkiston henkilökunta osallistui tähän seminaariin ja työryhmissä alustajina olivat Heimo Huhtanen (muistitieto), Esa Lahtinen (keskus- ja paikallisarkistojen kehittäminen ja museotoiminta) ja Matti Simola (näyteltoiminta perinteen välittäjänä).

Esa Lahtinen on alustanut Ammattiyhdistysarkiston kurssilla. Maria Lähteenmäki on pitänyt Sos.dem. naisten juhla kokouksessa esitelmän liiton historiasta. Lähteenmäki on toiminut asiantuntijana Miina Sillanpään säätiön arkisto-, kirjasto- ja museoaineiston järjestämisessä, mm. tehnyt neuvontamatkan Jokioisiin. Simo Laaksovirta ideoi Työväen Sivistysliiton Helsingin piirille luentosarjan aiheesta "Suomi sodan jälkeen. Säännöstelysuomesta integraatiofinlandiaksi".

Vuoden aikana henkilökunta on osallistunut useisiin automaattista tietojenkäsittelyä koskeviin tilaisuuksiin ja seminaareihin. Koko henkilökunta kävi TSL:n Helsingin piirin järjestämän ATK-peruskurssin. VTT:n kurssilla kävivät Simo Laaksovirta ja Matti Simola. VTKK:ssa olivat tietojenkäsittelystä neuvottelemassa Heimo Huhtanen, Simo Laaksovirta ja Maria Lähteenmäki. SKS:n ATK-seminaarissa olivat mukana Huhtanen, Laaksovirta ja Simola. Lisäksi Simo Laaksovirta kävi useita keskusteluja lähinnä muistitiedon siirtämisestä ATK:lle eri asiantuntijoiden kanssa. Ulkomaisista kokouksista Ruotsin kansanliikearkistojen vuosikokouksessa ja pohjoismaisessa paikallisarkistokokouksessa käsiteltiin pääasiassa ATK-asioita.

Arkisto oli edustettuna mm. EKL:n perinnetapahtumassa Mikkelissä (Huhtanen ja Simola), Suurlakosta 80 vuotta - seminaarissa Tampereella (Lahtinen ja Simola), Voionmaan opistolla Työväen historian ja perinteen tutkimuksen seuran seminaarissa (Lahtinen ja Lähteenmäki). Heimo Huhtanen, Simo Laaksovirta, Esa Lahtinen ja Marja Ranto vierailivat Suomen elinkeinoelämän keskusarkistossa Mikkelissä.

Arkiston työntekijöistä Laaksovirta, Rytönen ja Simola toimittivat kuvaaineiston Sosialistisen Aikakauslehden 80-vuotisnumeroa varten ja Matti Simola laati diaohjelman lehden juhlatilaisuuteen. Vuoden lopussa Laaksovirta, Lähteenmäki ja Simola toimittivat painokuntoon Työväen Arkiston 75-vuotisjuhla-seminaarin "Järjestöhistoria työväenliikkeen kulttuurin kuvaajana" aineiston (tervehdyksen ja alustukset). Julkisuuteen teos tulee vuoden 1986 alussa.

Liitteet:

- 1) Aineiston luovuttajat 1985
- 2) Tilastoyhteenveto
- 3) Arkiston käyttäjät - tilausten mukainen järjestys
- 4) Arkiston käyttö - tilausten jakautuminen ryhmittäin
- 5) Yleisölainaus
- 6) Kaukolainaus

LIITE 1

AINEISTON LUOVUTTAJAT 1985

Antti Aalto (Oulu)
AKT:n Helsingin aluetoimisto
Alko oy ab (Helsinki)
Ammattiyhdistysarkisto (Helsinki)
Ammattiyhdistysopisto (Kiljava)
Arbeiderbevegelsens Arkiv (Oslo)
Arbejderbevegelsens Bibliotek og Arkiv (København)
Arbetarrörelsens Arkiv (Stockholm)
Archief en Museum van de Socialistische Arbeidersbeweging AMSAB (Gent)
Avustuskassojen yhdistys (Helsinki)
Tapio Bergholm (Helsinki)
Billnäsin puutyöväenosasto 8
Orvo Bogdanoff (Espoo)
DDR - Kulturzentrum (Helsinki)
Elanto osl. (Helsinki)
Eläketurvakeskus (Helsinki)
Espoon sos.dem. kunnallisjärjestö
Folkrörelsernas Arkivförbund (Stockholm)
Forssan voimistelu- ja urheiluseura Alku
Herman Frelander (Turku)
Friedrich-Ebert-Stiftung (Bonn)
Fundacion Pablo Iglesias (Madrid)
Haminan ahtaustyöntekijät
Hangon työväenyhdistys
Hauhon työväenyhdistys
Risto Heiskanen (Espoo)
Helsingin kaupunginmuseo
Helsingin sos.dem. nuorisopiiri
Helsingin sos.dem. piiri
Helsingin työväenyhdistys
Helsingin yliopiston kirjasto
Helsingin yliopiston talous- ja sosiaalihistorian laitos
Vesa Holappa (Valkeakoski)
Hotelli- ja ravintolahenkilökunnan liitto HRHL (Helsinki)
HRHL:n esimiesyhdistyksen Pohjois-Karjalan alaosasto (Kitee)
HRHL:n esimiesyhdistys 121 (Helsinki)

Aune Hujanen (Helsinki)
Merja Hurri (Helsinki)
Olavi Hurri (Helsinki)
Erkki Hämäläinen (Helsinki)
Eskil Höglund (Parainen)
Institut Emile Vandervelde IEV (Bruxelles)
Institut of Marxism-Leninism (Moscow)
International Association of Labour History Institutions IALHI (Zürich)
Jokelan sos.dem. naisjaosto
Aimo Kairamo (Helsinki)
Jukka Kalervo (Helsinki)
Reino R. Kanerva (Nokia)
Kankaanpään työväenyhdistys
Kansan arkisto (Helsinki)
Kansan Sivistysrahasto (Helsinki)
Kansaneläkelaitos (Helsinki)
Kansanvalta kustannusosakeyhtiö (Helsinki)
Reijo Kantola (Helsinki)
Aarre Kari (Alavus)
Karjalan esimiesyhdistys HRHL
Mikko Karppinen (Palokka)
Keravan puutyöntekijät
Kestilän sos.dem. työväenyhdistys Alku
Korson sos.dem. työväenyhdistys
Kotkan sos.dem. naisyhdistys
Koulutusalan sos.dem. yhdistys (Helsinki)
Kulutusosuustoiminnan keskusliitto KK (Helsinki)
Kunnallisten työntekijäin ja viranhaltijain liitto KTV (Helsinki)
Waltter Kuusela (Espoo)
Kymen sos.dem. nuorisopiiri (Kotka)
Anna-Liisa Kähkönen (Tampere)
Kärsämäen sos.dem. työväenyhdistys
Laajalahden sos.dem. yhdistys (Espoo)
Kari Laaksonen (Helsinki)
Heikki Laavola (Helsinki)
Lauttasaaren sos.dem. yhdistys (Helsinki)
Lehtoniemen työväenyhdistys (Varkaus)
Leppävaaran sos.dem. työväenyhdistys (Espoo)
Lepsämän työväenyhdistys
Liiketyöntekijäin liitto (Helsinki)

Sinikka Luja-Penttilä (Espoo)
Sirkka-Liisa Lähteenoja
Maaseututyöväen liitto (Helsinki)
Miina Sillanpään säätiö (Helsinki)
Juha Mäkinen (Kerava)
Jarl Narkko (Rauma)
Neuvostoliittoinstituutti (Helsinki)
Karin Nieminen
Veikko Niiranen (Forssa)
Nokian työväenyhdistys
Opetusministeriön työväenperinnetyöryhmä II
Opiskelijain sos.dem. yhdistys OSY (Helsinki)
Oulun sos.dem. piiri
Paasipaino (Helsinki)
Arvo Paasivuori (Helsinki)
Panorama DDR (Berlin)
Paperiliiton Summan osasto 18
Paperiliitto (Helsinki)
Eliisa Pennanen (Klaukkala)
Eino Penttinen (Helsinki)
Juhani Perkonoja (Preitilä)
Peruspankki (Helsinki)
Antero Peräläinen (Espoo)
Piippolan työväenyhdistys
Progress Publishers (Moscow)
Puutyöväen liitto (Helsinki)
Veikko Pääkkönen
Rakennustyöläisten liitto (Helsinki)
Risto Reuna (Helsinki)
Rihimäen läntinen työväenyhdistys
Viljo Ripatti (Helsinki)
Ryttylän puutyöväen ammattiosasto
Tauno Saarela (Helsinki)
Pentti Saarinen (Viljakkala)
Martta Salmela-Järvinen (Helsinki)
SDP:n Keski-Suomen piiri (Jyväskylä)
Silo oy:n sairaskassa
Lauri Sivonen (Helsinki)
Pentti Sorvari (Hämeenlinna)
Sosialidemokraattinen raittiusliitto SDR (Helsinki)

Sosialidemokraattisen nuorison keskusliitto SNK (Helsinki)
Sosialidemokraattisen opiskelijanuorison keskusliitto SONK (Helsinki)
Sosialidemokraattiset naiset (Helsinki)
Sosialidemokraattisten työväenyhdistysten yhteistyö (Helsinki)
STS - pankki (Helsinki)
Suomen ammattiliittojen keskusjärjestö SAK (Helsinki)
Suomen elintarviketyöläisten liitto SEL (Helsinki)
Suomen kirjatyöntekijäin liitto (Helsinki)
Suomen rautatieläisten liiton osasto 236
Suomen sanomalehdistön historia-projekti
Suomen sosialidemokraattinen puolue SDP (Helsinki)
Suomen sähköalan työntekijäinliitto (Tampere)
Suomen työväen musiikkiliitto STM (Tampere)
Suomi-Neuvostoliitto-seuran Kaukalahden osasto (Espoo)
Taksvärkkitoimikunta - 82 (Helsinki)
Tampereen kunnallisväen sos.dem. yhdistys
Tampereen leipomoalojen työntekijät
Saimi Tanner (Helsinki)
Niilo Teerimäki (Espoo)
Tilastokeskus (Helsinki)
Toimihenkilö- ja virkamiesjärjestöjen keskusliitto TVK (Helsinki)
Tero Tuomisto (Helsinki)
Turun akateeminen sos.dem. yhdistys
Työvoimaministeriö (Helsinki)
Työväen akatemia (Kauniainen)
Työväen historian ja perinteen tutkimuksen seura (Tampere)
Työväen keskinäinen vakuutusyhtiö Turva (Tampere)
Työväen kuntoliitto TKL (Helsinki)
Työväen postimerkkeilijät (Helsinki)
Työväen sivistysliiton Kuusankosken opintojärjestö
Työväen sivistysliitto TSL (Helsinki)
Työväen taloudellinen tutkimuslaitos TTT (Helsinki)
Työväen urheiluliitto TUL (Helsinki)
Uudenmaan sos.dem. naispiiri
Valkeakosken kulttuuritoimisto
Valtion työntekijäin ja viranhaltijain liitto VTVL (Helsinki)
Valtion virkamiehet (Helsinki)
Valtionarkisto (Helsinki)
Rauli Warty (Helsinki)
Veturimiesten liitto (Helsinki)

Erkki Wiksten (Helsinki)
Kaarina Vilppula (Helsinki)
Hans Virtanen (Helsinki)
Vilho Väyrynen (Rovaniemi)
Yhteiskunnallinen arkistosäätiö (Helsinki)
Yleisradion kirjasto (Helsinki)
Ylistaron työväenyhdistys
Yläneen työväenyhdistys
Allan Yrjönen (Hamina)
Martti Aberg (Hyvinkää)
Ålands landskapstyrelse, landskapsarkivet (Mariehamn)

LIITE 2

TILASTOYHTEENVETO 1985

I Arkiston käyttö

Tutkijakäynnit	1638
Puhelintiedustelut	589
Ryhmäkäynnit	10

II Tutkijat

Tohtorit	12	4,0 %
Lisensiaatit	14	4,6 %
Kandidaatit	66	22,0 %
Opiskelijat	75	25,0 %
Tiedottajat	43	14,3 %
Eläkeläiset	9	3,0 %
Toimitsijat	8	2,6 %
Muut	49	16,5 %
Ei tietoa	24	8,0 %

Yhteensä	300	100,0 %
----------	-----	---------

III Käytetty aineisto

Kansiot ja sidokset	1073
Erilliset asiakirjat	145
Painotuotteet	1716
Lehdet	761
Valokuvat	3543
Mikrofilmit	139
Muistitietokeräelmät	149

Yhteensä	7526
----------	------

IV Laina

Yleisölainaus	449
Kaukolainaus	358

Yhteensä	807
----------	-----

V Kopiopalvelu

Valokopiot	4667
Valokuvakopiot	286

Yhteensä	4953
----------	------

LIITE 3

ARKISTON KÄYTTÄJÄT - TILAUSTEN MUKAINEN JÄRJESTYS

1. FK Tapio Bergholm	39
2. Dosentti Seppo Hentilä	33
3. HuK Vesa Koivu	29
4. Opiskelija Clemens-Peter Haase	26
5. FK Risto Reuna	25
6. FT Juhani Piilonen	24
7. Toimittaja Lauri Sivonen	23
8. VTK Pekka Järvinen	
Toimittaja Niilo Teerimäki	
Valtiot.yo Vesa Turunen	19
11. Valtiot,yo Kirsti Stenvall	18
12. Opiskelija Timo Turja	17
13. Valtiot.yo Päivi Puutio	
Opiskelija Ari Ylä-Anttila	16
15. FK Antti Kujala	15
16. Toimittaja Juha Mäkinen	14
17. Valtiot.yo Lauri A. Sivonen	
Professori Hannu Soikkanen	13
19. HuK Jouni Eerola	
Pol.stud. Agneta Selroos	
Opiskelija Jukka Vellonen	12

LIITE 4

ARKISTON KÄYTTÖ - TILAUSTEN JAKAUTUMINEN RYHMITTÄIN

Sosialidemokraattinen puolue	232	31,1 %
Ammattiyhdistysliike	135	18,1 %
Työväenyhdistykset	113	15,1 %
Henkilöosasto	45	6,0 %
Vuoden 1918 tapahtumat	42	5,6 %
Nuorisoliike	21	2,8 %
Työväen internationaalit	16	2,1 %
Naisliike	12	1,6 %
Työväen urheiluliike	10	1,3 %
Sisäpolitiikka	9	1,2 %
Työväen kustannusyhtiöt	8	1,1 %
Lakot, sulut	7	0,9 %
Kommunistiset puolueet	7	0,9 %
Työväen sivistysliike	7	0,9 %
Sosialismi	6	0,8 %
Ruotsin sosialidemokraattinen työväenpuolue	6	0,8 %
Venäjän sosialidemokraattinen työväenpuolue	5	0,7 %
Kuljetustyö	4	0,5 %
Varhaisnuorisoliike	3	0,4 %
Työväen näyttämöt	3	0,4 %
Kalenterit	3	0,4 %
Vaalit	3	0,4 %
Lehdistö	3	0,4 %
Kunnallishallinto	3	0,4 %
Muut	43	6,1 %

Tilauksia yhteensä 746

YLEISÖLAINAUS

Kaunokirjallisuus	79	17,7 %
Ammattiyhdistysliike	75	16,8 %
Sosialidemokraattinen puolue	48	10,7 %
Työväenyhdistykset	44	9,8 %
Henkilösasto	25	5,6 %
Työväen muistitieto	19	4,2 %
Kalenterit	16	3,6 %
Työväen internationaalit	15	3,3, %
Lehdistö	12	2,7 %
Filosofia	12	2,7 %
Työväen urheiluliike	9	2,0 %
Sosialismi	9	2,0 %
Työväenliikkeen historia	6	1,3 %
Naisliike	6	1,3 %
Laulukirjat	6	1,3 %
Nuorisoliike	6	1,3 %
Työväen sivistysliike	5	1,1 %
Vuoden 1918 tapahtumat	4	0,9 %
Yhteiskuntatieteet, sosiologia	4	0,9 %
Lakot, sulut	4	0,9 %
Sisäpolitiikka	4	0,9 %
Arkistot	3	0,7 %
Musiikki	3	0,7 %
Venäjän sosialidemokraattinen työväenpuolue	3	0,7 %
Kirjallisuuden historia	3	0,7 %
Muut	29	6,2 %

LIITE 6

KAUKOLAINAUS

1) Arkisto

Työväenyhdistykset	83	74,8 %
Työväen urheiluliike	10	9,0 %
Sosialidemokraattinen puolue	6	5,4 %
Työväen sivistysliike	4	3,6 %
Ammattiyhdistysliike	2	1,8 %
Työväen muistitieto	2	1,8 %
Kehitysmaat	2	1,8 %
Naisliike	1	0,9 %
Nuorisoliike	1	0,9 %
<hr/>		
Yhteensä	111	100,0 %

2) Kirjasto

Työväen urheiluliike	121	49,0 %
Aikakauslehdet	70	28,4 %
Sosialidemokraattinen puolue	37	15,0 %
Ammattiyhdistysliike	6	2,4 %
Asuntokysymys	3	1,2 %
Vuoden 1918 tapahtumat	2	0,8 %
Kommunistiset puolueet	2	0,8 %
Yleiset aikakausjulkaisut	1	0,4 %
Lehdistö	1	0,4 %
Työväenyhdistykset	1	0,4 %
Yhdysvaltain sosialistiset puolueet	1	0,4 %
Osuustoiminta	1	0,4 %
Työväen internationaalit	1	0,4 %
<hr/>		
Yhteensä	247	100,0 %

